

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Duo Tractatus

Moneta, Giampietro

Marburg, 1628

Cap. VIII. Quomodo tollatur Optio, seu jus optandi; & continet tres
Quæstiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63048](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63048)

observatus sit tanto tempore, quantum requiritur ad inducendam consuetudinem. num. 26. hoc est, quadraginta annorum, ubi prebenda sunt distincta. num. 27.

- 28 Consuetudo qualibet per tantum tempore tollitur, quantum requiritur ad eam inducendam.
- 29 Consuetudo optandi non tollitur per unicum actum contrarium, idem in quarum consuetudine. num. 30. tolleretur tamen, vel saltem interrumperetur, ubi consuetudo non esset completa. num. 31.
- 32 Consuetudo, & statutum optandi potest tolli à Papa per contrariam constitutionem, & num. seqq.
- 33 Princeps potest per suam legem tollere contrariam consuetudinem, ita ut non valeat, si postea inducatur.
- 34 Statuta inferiorum potest superior tollere.
- 35 Statutum, & consuetudo optandi non tribuit ullum jus singulis, antequam casus eveniat.
- 36 Papa, & Princeps potest præjudicare in acquirendis, imò & inquisitis; maxime ubi reditur ad jus antiquum. num. 37.
- 39 Consuetudo, & statutum optandi potest tolli per contrarium statutum Capituli simul, & Episcopi.
- 39 Reditus ad jus commune facile permittitur.
- 40 Statutum etiam præjudiciale ecclesia admittitur, cum redimus ad jus commune.
- 41 Clerici statuere possunt contra consuetudinem, quæ erat contra jus.
- 42 Episcopus cum consensu Capituli an possit renunciare juri acquisito ecclesia per consuetudinem.
- 43 Statutum optandi potest tolli contraria consuetudine.

CAP. VIII.

Quomodo tollatur optio, seu jus optandi.

QUÆRO PRIMO, Quando & quomodo derogetur optioni?

H 3

Sup-

- 1 Suppono primo, Papam † posse in specie derogare
 2 optioni, eamque tollere, tum quia † habet in benefici-
 cialibus plenam potestatem, *c. 2. de prebend. in 6. ubi*
Doct. omnes, & alibi passim, in quibus etiam ita potest
 prajudicare, ut tollat jus quaesitum, *Calder. conf. 12. de*
rescript. Alex. conf. 101. colum. 5. vol. 1. Soc. conf. 156. 2.
par. cum aliis pene infinitis relatis per Gabr. com. concl.
lib. 3. tit. de jure quaesito non tollendo, concl. 1. num. 9. &
Pet. Cened. in collect. ad jus canon. collect. 21. nu. 1. 3. par.
 tum quia ita tenent communiter Doct. *in c. fin. de con-*
suet. in 6. Rot. decis. 5. num. 1. de consuet. in no. & decis. 1.
eod. tit. in antiq. Cassad. decis. 4. numero 1. de prebend.
Franc. Marc decis. Delphin. 1261. nu. 5. & 1271. num. 1.
Staphil. de lit. grat. & justit. tit. de vs, & effect. claus.
vers. Insuper derogatur, num. 1. & 2.
- 3 Suppono secundo, Papam in dubio † non censeri
 derogare optioni, vel consuetudini de optando, tum
 4 quia Papa † in dubio censetur nolle prajudicare juri
 quaesito per tertium, *Abb. in c. 1. de rescript. num. 10. &*
c. super, & ubi plene Barbat. 1. 2. & 3. col. & per Gabr.
d. concl. 2. num. 29. tit. de jur. quas. non toll. & est de hoc
reg. cancell. de non tollendo jure quaesito, ubi late glossat.
& sunt tex. in jure communi, c. ex parte, & c. super eo, de
off. de leg. c. ex tuarum, de auctor. & usu pall. c. quamvis,
& c. si propter, de rescript. in 6. cum simil. Idque proce-
 5 dit † tam quoad modicum quam magnum, & tam
 quoad jus ad rem, quam quoad jus in re, *ut post glossat.*
c. cum olim, in verbo, prajudicium, de consuet. & alios
quam plurimos tradunt Fel. d. c. super eo, colum. 2. Det.
conf. 407. & 606. colum. fin. Gomez. d. reg. de non toll.
jur. quas. quas. 1. in princ. vers. alii vero, tum quia ita
 in specie de optione tradunt fere omnes Doct. *sup. al-*
leg. in primo suppos. in fin. Sive ergo per optionem, aut
 jus optandi acquiratur jus in re, seu ad rem, non cen-
 sebitur ei derogatum, nisi expresse id fiat per clausulas
 speciales, vel generales juxta casuum diversitatem, de
 quibus in sequentibus conclusionibus.

6 PRIMA CONCLUSIO. Ubi Papa † providet de
 bene

beneficiis vacantibus apud sedem, nulla opus est derogatione, cum in iis fieri non possit optio, & provi-
sus sit ipso jure turus per textum *d. c. fin. versic. in præ-*
bendis, ubi Doct. omnes de consuet. in 6. ibi enim aperre
disponit tex. quod in præbendis, quæ apud sedem va-
cant, non sit locus consuetudini optandi; quæ autem
beneficia, & præbendæ apud sedem seu in curia vacare
dicantur, diximus *sup. cap. 3. q. 2. concl. 1.*

SECUNDA CONCLUSIO. Ubi Papa † confert, 7
vel mandat, conferri etiã motu proprio præbendas ge-
neraliter reservatas (*de quibus nos late d. q. 2. conclus. 2.*)
requiritur derogatio saltem generalis, non obstanti-
bus statutis, vel consuetudinibus dictæ ecclesiæ: *ita post*
Lap. Abb. Archid. & Io. An. d. c. fi. tradit in specie Card.
cons. 16. num. 4. pro hoc facit tex. c. 1. de constit. in 6. in c.
constitutus, ex. de rescrip. & c. cum in ecclesia, de præben.
lib. 6. ubi Papa non intendit derogare statutis, & con-
suetudinibus ecclesiæ, nisi de iis mentionem faciat.
Probabile tamen etiam est, † non requiri hanc gene- 8
ralem derogationem, *ut ex mente d. Lap. Abb. & post*
Io. de Lig. tenent Gemin. d. c. fin. §. in præbendis, num. 3. &
Franc. num. 6. nec non tradit etiam Æn. Falcon. de re-
serv. benef. q. 4. princip. eff. 5. ad fin. ex eo, quia Papa re-
servando derogat omnibus juribus, & statutis, & tol-
lit omnem potestatem conferendi, & sic tollit tam ju-
ra, quam statuta, & consuetudines, quæ dant potesta-
tem optandi. Ad illa vero jura responderi potest pro-
cedere, ubi non sit facta tacita derogatio in juribus, &
constitutionibus, quæ vim legis habent. Sane in bene-
ficiis † vacantibus in mensibus reservatis non requi- 9
retur derogatio etiam generalis, tum propter eandem
rationem, tum quia in reg. 8. S. D. N. Clementis VII I.
fit expressa derogatio statutorum & consuetudinum
optandi pinguiore præbendas, sicque militat eadem
ratio, quæ in vacantibus in curia, *de quibus in 1. concl.*
dici enim potest, quod & in illis jus derogat expresse
optioni, cum etiam regulæ cancellariæ † vim legis 10
obtineant, & faciunt jus generale, durante saltem vita

Pontificis eas condentis, ut late & optime probat Gomez. *in proœm. reg. q. 2. vers. in contrarium vero*, usq; ad fi. ubi quamplurimos referens testatur de magis communi, simulq; soluit contraria.

- 11 TERTIA CONCLUSIO. In reservatione † speciali, quæ fit, quando Papa confert, vel mandat conferri aliquam præbendam, quæ alioqui per ordinarium collatorem conferri deberet, neque est à jure communi, vel per aliquam extrav. aut regulam reservata, communior videtur illa distinctio Lap. Abb. *d. c. fin.* quod si fiat motu proprio, maxime cum clausula generali, non obstante, non habebit locum optio. Si vero ad petitionem alterius, requiretur specialis derogatio, Lap. sequitur Io. de Lign. Gemin. & Franc. loc. cit. Card. d. conf. 16. num. 4. Staphil. d. vers. *in super derogatur*, num. 4. Cassad. decis. 4. num. 1. de concess. præben. Sic intelligi possunt, quotquot indistincte dixerunt, quod quando Papa mandat conferri, non censetur sublata optio, nisi expresse derogetur consuetudini de optando, prout voluit Franc. Marc. d. decis. Delphin. 1261. n. 5. 1. par. & Rebuf. in Prax. benef. in form. & declar. nova provi.
- 12 *versic. nec tollitur optio*; & quod alii dixerunt † consuetudinem optandi locum non habere quoad Apostolicos impetrantes, propter clausulas derogatorias, Rot. decis. 2. de consuet. in antiq. dicens: istam fuisse communem opinionem Rot. quam etiam sequitur inter alios Franc. Marc. decis. Delphin. 1271. nu. 2. Gig. de pension. d. q. 63. nu. 13. & Gregor. Tholos. tract. de benef. cap. 39. num. 4. Prob. ad Jo. Mon. d. c. fin. nu. 28. ubi tamen post
- 13 Oldr. conf. 285. dicit, † valere specialem consuetudinem ita inductam, ut optetur, etiam si sint impetrantes Apostolici. Sic etiam exponi possunt tex. cap. constitutus. ex. de rescript. & d. c. 1. de const. in 6. & c. cum in ecclesiis de præben. eod. lib. cum simil. dum volunt, consuetudinibus, & statutis ecclesiarum non censeri derogatum, nisi de iis fiat expresse mentio, intelligendo expressam mentionem, hoc est, specialem. Ratio vero illius distinctionis magis communiter affertur, quod ubi ad

instan

instantiam partis conferatur, vel mandetur conferri, id procedit ex radice ambitionis, atque adeo restringendum, *c. quamvis, de præben. in 6. clem. 1. in fi. de præben. cum suis concord.* quando vero motu proprio, scribitur cum clausula, *non obstante*, non habetur respectus nisi ad scribentem, qui legibus non arctatur; unde sufficit, quod ejus intentio quomocunque deprehendatur, quæ satis patet, quando motu proprio scribit per clausulam ipsam, *non obstante, & c. ut optime explicat inter alios Cassad. d. decis. 4. num. 7. de concess. præbend.*

QUARTA CONCLUSIO. In expectativis, † quâ- 14
do scilicet Papa mandat provideri de præbenda primo vacatura in aliqua ecclesia omnino locum habebit optio, nisi fiat expressa derogatio consuetudinis, vel statuti de optando, & hic est casus expressus, & proprius *d. c. fin. de consuet. in 6.* ibi enim Pontifex præmissa consuetudine optandi decernit, quod cū in ecclesia, in qua est talis consuetudo, mandat sedes Apostolica provideri alicui de præbenda, nulli alii de jure debita, proximo inibi vacatura poterunt ipsi antiquiores juxta consuetudinem eandem optare, cum præbenda vacabit; idq; tradunt *Dom. de Rot. decis. 5. de consuet. in no. Cassad. d. decis. 4. nu. 2. & 5. Gemin. consil. 104. idem Gemin. & Franc. d. c. fin. Staphil. d. versic. in super derogatur, numer. 1. & 2. de effect. claus.* Hæc tamen conclusio videtur duobus modis posse restringi. Primo, ut tunc † sufficiat generalis derogatio, quando in specie 15
Papa mandat provideri de pinguiori præbenda, cum generali derogatione statutorum & consuetudinum, *ut aperte colligitur ex Rot. d. decis. 5. versicul. tum etiam quia, quam in hoc sequitur Franc. d. c. fin. in princip. nu. 4.* ex eo, quia alias gratia impetrantis posset totaliter frustrari propter *c. cui de non sacerdotali, de præb. in 6.* ubi si Papa mandet provideri de præbenda certi valoris, non potest provideri de alia minoris valoris. Secundo, sufficere † motum proprium cum generali 16
clausula, *non obstante*, ut post *Gemin. d. cons. 4.* tenet

17 Cassad. d. decis. 4. num. 2. & 3. cum tunc † habeat vicia derogatoriæ, ut post Lap. Abb. in c. quamvis, de rescriptis in 6. & alibi tradit Mil. in Repert. verbo motus proprius & Cassad. d. num. 3.

QUÆRO SECUNDO, An consuetudo optandi tollatur per non usum?

18 Respondeo, communem † resolutionem doctorum esse, quod non: ita Capit. dec. Neap. 134. n. 4. Franc. Mar. dec. Delph. 1258. n. 6. Joan. And. d. c. fin. in princ. in verbo, possunt, & ibidem Anchar. Butr. Lap. Abb. & Jo. de Lig. & Gemin. num. 3. Franc. nu. 5. ad fi. Zerol. in Pract. Episc. verbo, canonica, versicul. ad duodecesimum, Gasp. Cald. cons. 3. nu. 3. de consuet. Pet. Raven. in enar. tit. de cons. sect. 4. nu. 61. Balb. tract. de prescript. 4. par. quinta par. princ. q. 3. num. 4. G. g. d. tract. de pens. q. 63. num. 8. & alii passim, qui etiam fere omnes loquuntur, & di-

19 cunt, id procedere, † ubi etiam casus evenerit optionis. Moventur autem, ut plurimum Doctores ex eo, quia actus hic est mere voluntarius, ut patet ex tex. d. c. fin. ibi, si voluerint possint, cum vacant per se, vel per alios optare præbendas, quod & nos supra cap. 1. quæst. 1. cum definitionem explicavimus, in verbo possunt, adnotavimus. Illud autem certum est, quod per non usum

20 † non tollitur facultas, seu non præjudicatur facultati actum faciendi, ut tradunt Ioan. An. & ceteri, d. c. fin. idem Io. An. & Abb. in c. Ioannes, de cleric. conjug. late Roch. Curt. in c. fin. sect. 4. num. 77. ext. de consuet. Pro quo etiam optime facit communis illa cōclusio, quod

21 facultatis † jura sunt impræscriptibilia, de qua late per Ant. Gabr. com. concl. lib. 5. tit. de prescri. conclus. 2. Balb. d. 4. par. q. 1. per totam, & Tiraq. in volum. consuet. tit. 3.

22 §. 1. gl. 2. Accedat, consuetudinem † non tolli per non usum, sed tunc demum, si habuit implicitum contrarium usum: ita Abb. & alii d. c. Ioannes, Butr. in c. fin. col. 14. vers. quæro an circa actus negativos, ext. de consuet. late Roch. Curt. ibid. sect. 4. num. 69. & 75. sicut de

23 lege, quod non tollatur † per actus negativos, etiam per mille annos, late tradit ibid. Curt. num. 76. Fel. in c.

cum accessissent, colum. 10. vers. hanc regulam limita de
 const. & in c. inter ceteros, colum. 5. de rescript. & de pri-
 vilegio † notatur per gloss. & Doct. in c. ut privilegia, 24
 de privil. Ex quibus etiam colligitur & probatur com-
 munit illa limitatio ad hanc nostram conclusionem,
 quam inter ceteros tradunt Gem. & Franc. post alios, d.
 c. fin. loc. citat. ut nimirum † consuetudo hæc optandi 25
 tollatur per contrarium usum, accedente maxime con-
 tradictione, dummodo † observatus fuerit tanto tem- 26
 pore, quantum requirebatur ad inducendam consue-
 tudinem, quod etiã tradit Io. Selu. tract. de benef. 3. p. 9.
 36. ad not per Innoc. in c. accedentibus, de privil. & gloss.
 in c. cum de beneficio, de præben in 6. Barbat. in c. fin. ext.
 de consuet. & alii quos refert, & sequitur Curt. d. sect. 4.
 nu. 69. & 74. & Duen. reg. 142. Ex quo duo confestim 27
 sequuntur; alterum est, requiri † spatium annorum
 quadraginta ad hanc consuetudinem tollendam, cum
 tantum temporis requiri ad eam inducendam, ubi
 præben. distinctæ sint, quoniam contra jus est, sup. cap.
 2. q. 2. concl. 1. ostenderimus; atque ita † de quavis con- 28
 suetudine, quæ contra jus sit, tenere videtur Barbat. d.
 c. fin. colum. 29. per gloss. in l. nemo temporalis, ff. de reg.
 iur. & faciunt quæ adducit Curt. d. num. 74. quicquid
 in contrarium dixerint Abb. d. c. fin. & Fel. d. c. cum ac-
 cessissent, vers. 7. limita, de constitution. volentes, suffi-
 cere decem annos. Alterum est, non sufficere † unum 29
 actum contrarium, tum quia neque ad eam inducen-
 dam unicum sufficere demonstravimus, d. q. 2. concl. 3.
 tum quia ita de quavis † consuetudine cõtra jus indu- 30
 cta tradunt Ias. Bart. & alii, l. de quibus, ff. de legi. Abb.
 Butr. & Barb. d. c. si. cū alii, quos refert, & sequitur Curt.
 d. sect. 4. n. 69. nisi forte cõsuetudo non esset † comple- 31
 ta; nam tunc per unicum actū tolleretur, vel saltem in-
 terrumperetur, iuxta ea, quæ post Abb. Butr. & Barb.
 d. c. fin. tradit Curt. d. sect. 4. n. 66. Fel. in c. cū accessissent,
 colum. antepen. vers. quintus casus, de constit. & Tur-
 zan. opin. 9. n. 4. Franc. Vivi. decis. Neap. 311. num. 7.

QUÆRO TERTIO ET ULTIMO, An consue-
 tudine

tudine

tudo, vel statutum optandi tolli possit per contrariam constitutionem?

- PRIMA CONCLUSIO. Potest summus Pontifex
- 32 † per constitutionem tollere non modo consuetudinem, sed etiam statutum optandi. De consuetudine
- 33 patet, cum possit Princeps per legem suam tollere † contrariam consuetudinem, ita etiam, ut non valeat contraria consuetudo postea inducta, ut tradunt Abb. *d. c. si. num. 22. Butr. num. 53. Bart. & ceteri, d. l. de quibus, Alex. in l. si non speciali, num. 4. C. de testi. & alii, quos referunt, & sequuntur de communi attestantes, Imol. in c. cum ab omni, n. 3. de jur. & honest. cler. Cur. d. c. fin. sect. 7. nu. 4. 5. & seqq. Turzan. opin. 99. Vivi. lib. 1. opin. 53. & Soarez. in thesaur. recept. sent. lit. C. numer. 285. De statuto etiam patet, quoniam clarum est, pol-*
- 34 se † superiorem, & Pontificem tollere statuta particularia inferiorum, ut in specie de statutis ecclesiarum est tex. apertus, & ibi notant omnes, in c. 1. de constit. in 6. De utroque etiam simul probatur, quia per statutum
- 35 † & consuetudinem optandi non potest dici acquiratum ullum jus saltem singulis antequam casus eveniat ad no. per Jas. in l. quo minus, col. 2. vers. secundo ego respondeo, ff. de flumin. quod & nos in hac specie semel
- 36 admonuimus, cap. 1. q. 2. Potest autem Princeps † præjudicare per constitutionem suam in acquirendis, ut inter alios tradit Ruin. consil. 7. colum. 2. cons. 9. colum. 1. vol. 1. & alibi, prout refert, & sequitur Port. conclus. lib. 5. concl. 15. limit. 12. & Gabr. com. concl. lib. 3. de jur. quas. non toll. concl. 1. imo posse in quæsitis, maxime in beneficialibus Papam præjudicare supra ostendimus,
- 37 q. 1. in princip. maxime vero † ubi fit reductio ad antiquum statum, ut voluit Port. ubi supra limit. 10. post Grax. ad. cons. 1. colum. 9. vers. præterea, & secundo respondeo, & Cur. lun. cons. 1. col. 8. Gabr. ubi supr. concl. 2. nu. 28. Hic autem redimus ad jus antiquum, cum ante dispositionem d. c. fin. de consuet. in 6. nullo jure expressum optio permitteretur, imo tolli omnino videretur.

SECUNDA CONCLUSIO. Pote. per statutum ec-

clefia

clerici & simul, & Episcopi tolli ab ecclesia tam con- 38
 suetudo quam statutum optandi. Dixi autem eccle-
 siæ simul, & Episcopi, cum & Capitulum in his, quæ
 spectant ad statuta ecclesiæ sine Episcopo statuere non
 possit, ut diximus supra cap. 2. q. 3. neque in his possit
 sine Capitulo, cum de illorum interesse agatur, vulg.
reg. quod omnes tangit, de regul. jur. in 6. cum similibus.
 Probatur nunc unaquæque pars conclusionis iis rationi-
 bus, quibus d. *quæst. 3.* ostendimus posse induci hoc jus
 optandi per statutum, quamvis versaretur præjudi-
 cium Episcopi, idque magis hoc casu admittendum
 erit, cum sic redeamus ad jus commune, quod facile † 39
 permitti debet, c. *ab exordio, 35. distinct. cum aliis qua-*
late congerit Fel. d. c. cum accessissent, versic. septimo li-
mita, de constitut. eo enim casu † valeret statutum et- 40
 iam ecclesiæ præjudiciale, ut *fuse tradit Abb. in c. ec-*
clesia sancta Maria, colum. penult. & ibi late Fel. eodem
tit. & in specie quod possint clerici † statuere contra 41
consuetudinem, quæ erat contra jus, patet ex cap. cum
omnes, de constitut. cum similibus, & optime ostendit
Curt. d. c. fin. sect. 3. num. 10. ob eam quoque rationem,
 quod tunc redimus ad jus commune. Ex quibus etiam
 patet, non obstare illud, quod ex Innoc. *in c. acceden-*
tibus, de privileg. & Alex. consilio 5. volum. 5. tradunt
 Curt. *d. sect. 4. numero 80.* & Petr. Raven. *d. enarr. ad*
tit. de consuet. sect. 5. num. 18. nimirum, non posse † E- 42
 piscopum etiam cum consensu Capituli renuntiare
 juri acquisito ecclesiæ per consuetudinem. Et quod
 docet Bart. *in l. privilegio, per illum tex. C. de sacrosan-*
eccles. Abb. c. pen. in fin. de sepult. & alii quos refert, &
 sequitur Curt. *d. c. fin. sect. 5. numero 42.* non valere dis-
 positionem, per quam tollitur consuetudo utilis ec-
 clesiæ; responderetur enim primo, ea procedere, ubi con-
 suetudo ita utilis ecclesiæ sit secundum, aut præter
 jus, non autem contra jus, ut patet ex exemplis, quæ af-
 feruntur per illos Doct. ita ut eam auferendo redea-
 tur ad jus commune, prout contingit in casu nostro.
 Ex quibus etiam illud demum indubitarum remanet,
 posse

posse

¶ posse statutum optandi ꝛ tolli contraria consuetudine, cum possit consuetudo derogare juri communis, quod fortius est particulari statuto, *c. fin. cum ibi not. ext. de consuet.* multo ergo magis derogabit statuto, illudq; tollet, quod & notavit Curt. *ibid. sect. 7. numero 17. post Corn. consilio 293. circa supradictum volum. 1.*

SOLI DEO GLORIA.

INDEX